

Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu

Hornické tradice v česko-polském příhraničí

Miasto Nowa Ruda
Město Nowa Ruda

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

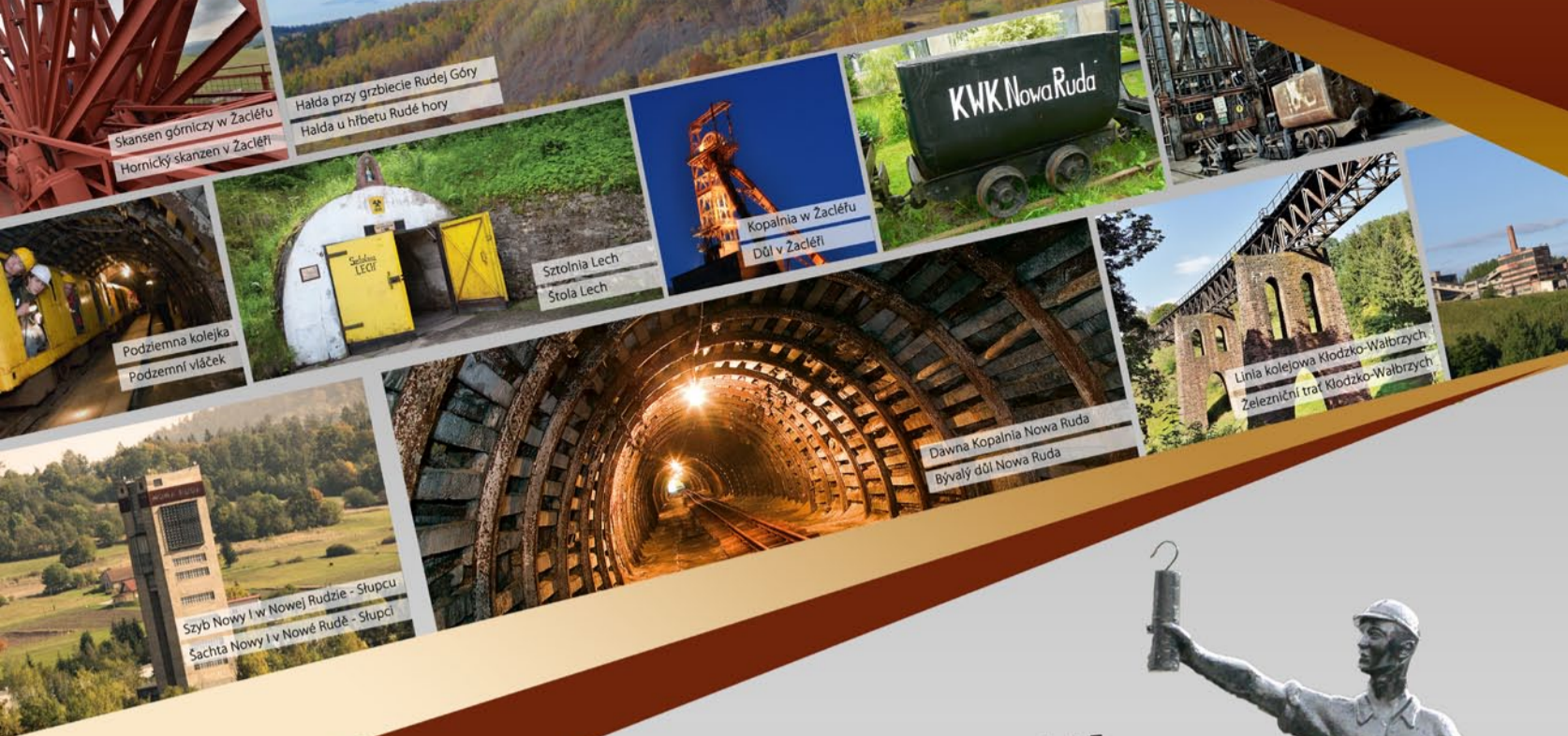

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

ČÁKA
SZTOLNIA
ŠTOLA
KOPALNIA
ŽACLÉŘ
DŮL
PRZODEK
ŽACLÉŘ
ČELBA

CZAKO

MUZEUM
GÓRNICWA **KUPLA**
KUPLA
HORNICKÉ
MUZEUM
TRADYJCJE **GÓRNICZE**

HORNICKÉ
TRADICE

ODKRYJ Z NAMI
OBJEVTE S NÁMI

PYRLIK **TAJEMNICZE** **HORNICKÉ**
I ŹELAZKO **CZARNE ŹŁOTO** **ATRAKCE**
A ŹELÍZKO **DOLY** **GÓRNICZE**
MLÁTEK **NOWA RUDA**
A ŹELÍZKO **KOPALNIE**
ČERNÉ ŹLATO **ZÁHADNÉ**
ATRAKCE

Miasto Žacléř
 Město Žacléř

PŘEKRAČUJEME HRANICE
 PRZEKRACZAMY GRANICE
 2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
 EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
 EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Ocios

BOCZNA ŚCIANA WYROBISKA

BOK

BOČNÍ STĚNA DŮLNÍHO DÍLA

Nowa Ruda

„ZAKŁĘTE” ROŚLINY ROSTLINY ZAKLETÉ
W KAWAŁKU ŁUPKU DO KOUSKU LUPKU

Nowa Ruda powstała jako osada przy jednym z bocznych szlaków handlowych. Od udokumentowania istnienia miasta, czyli od roku 1352, historia Nowej Rudy związana była głównie z tkactwem i włókiennictwem.

Dopiero w 1434 r. została zamieszczona w tzw. „Zamkniętej Księdze Miejskiej” wzmianka o górnictwie noworudzkim. W tejże księdze widnieje również data 1478, pod którą kryje się akt dzierżawy kopalni węgla w Zaciszu (obecnie Nowa Ruda). Obie wzmianki sygnalizują nam, iż początki górnictwa w obrębie granic dzisiejszej Polski wywodzą się z obszaru Nowej Rudy. Materiałem wyjściowym do powstania złóż węgla były olbrzymie paprocie, które niegdyś porastały tereny miasta.

Ważną informację dotyczącą węgla podaje Festenberg-Packisch, znany historyk dolnośląskiego górnictwa. Wspomina on w dokumencie z 1491 r. o właścicielu Nowej Rudy baronie von Stillfried, który wydzierżawił prawo wydobywania czarnego złota chłopu Wenzlowi.

Nowa Ruda

Nowa Ruda vznikla jako osada na jedné z vedlejších obchodních stezek. Od roku 1352, ze kterého pochází jeden z prvních písemných dokladů o existenci města, byla Nowa Ruda především střediskem tkalcovství. Teprve v roce 1434 byla do tzv. uzamčené městské knihy zapsána zmínka o dolování uhlí. Ve stejné knize najdeme také nájemní listinu z roku 1478, vztahující se k uhelnému dolu v lokalitě Zacisze (dnes součást města Nowa Ruda).

Z obou zmínek lze usuzovat, že počátky hornictví na území dnešního Polska je třeba hledat právě v oblasti Nowé Rudy. Výchozím materiálem, ze kterého vznikla ložiska uhlí, byly mohutné stromové kapradiny, jež zde kdysi rostly.

Důležitou informaci o zdejší důlní činnosti uvádí německý historik Hermann Festenberg-Packisch, který zkoumal dějiny dolnoslezského hornictví. Zmínuje se o listině z roku 1491, podle níž tehdejší majitel Nowé Rudy baron Stillfried pronajal právo těžit černé uhlí sedláku Wenzlovi.

PRZEKRAČUJEMY GRANICE
PRZEKRAČAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

O NOWORUDZKICH KOPALNIACH MÓWIONO TRZY RAZY NAJ:

- 1 **NAJSTARSZA** kopalnia na Dolnym Śląsku (jedna z najstarszych w Polsce)
- 2 wydobywała jeden z **NAJLEPSZYCH** węgla koksujących
- 3 jedna z **NAJNIEBEZPIECZNIEJSZYCH** kopalń na świecie (najtragiczniejszy w skutkach wypadek miał miejsce 10 maja 1941 r., w którym zginęło 187 gwar-ków).

1
NAJSTARSZA
KOPALNIA

2
NAJLEPSZY
WĘGIEL

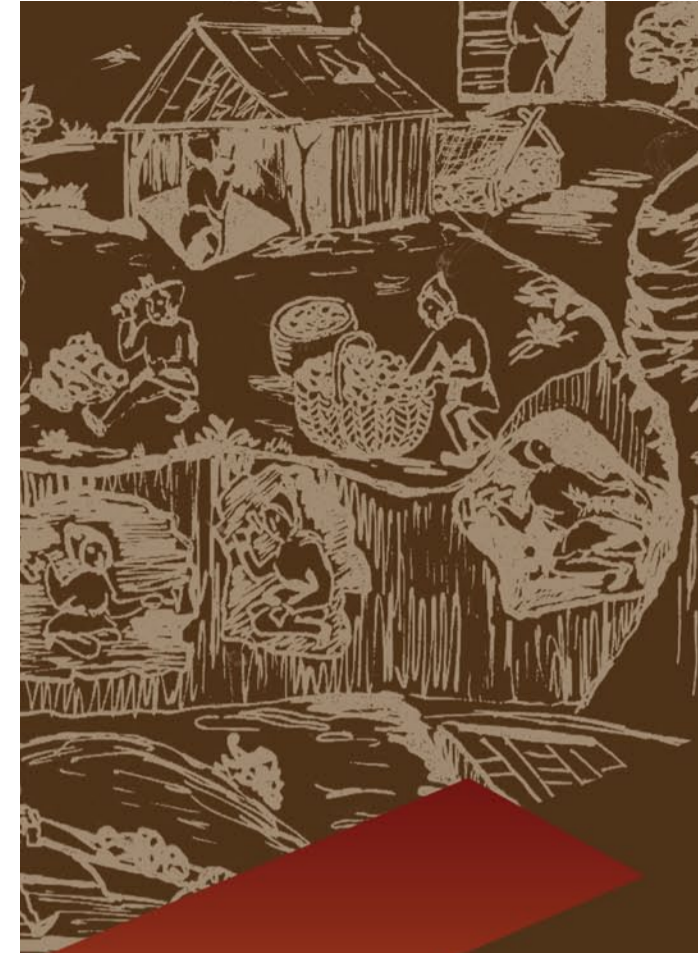
3
NAJNIEBEZ-
PIECZNIEJSZA

NOWORUDSKÝM DOLŮM BYLA PŘIPISOVÁNA TŘI PRVENSTVÍ:

- 1 byly to **NEJSTARŠÍ** doly v Dolním Slezsku (a jedny z nejstarších v Polsku),
- 2 těžil se zde jeden z **NEJKVALITNĚJŠÍCH** druhů uhlí, dodávaný do koksoven,
- 3 řadily se k **NEJNEBEZPEČNĚJŠÍM** na světě (nejtra-gičtější následky zde mělo důlní neštěstí z 10. května 1941, při kterém zahynulo 187 horníků).

Ważną dziedziną w rozwoju górnictwa węglowego było wydobywanie łupka ogniotrwałego oraz wybudowanie w 1880 r. linii kolejowej na trasie Kłodzko – Wałbrzych, co w znacznym stopniu ułatwiło eksport węgla. Wcześniej odbywał się on zaprzęgami konnymi.

Významnou kapitolou v rozvoji zdejších uhelných dolů byla doprovodná těžba žáruvzdorného lupku a vybudování železniční tratě na trase Kłodzko – Wałbrzych, která značně usnadnila export uhlí. Před postavením železnice se uhlí přepravovalo na vozech tažených koňmi.

SZYCHTA
dniówka/dobowy czas pracy
górnika, jedna zmiana w kopalni

ŠICHTA
denní pracovní jednotka,
jedna směna v dole

KUPLA

godło górnicze,
najbardziej rozpoznawalny
symbol górnictwa

HORNICKÝ ZNAK

zkřížené hornické nástroje:
mlátek a želízko

Dzisiejsze uniformy górników polskich powstały na wzór tych wprowadzonych w XVIII wieku na terenie Niemiec w Zagłębiu Ruhry. Natomiast pierwsze mundury górnicze zostały w Polsce wprowadzone w 1817 roku i początkowo pełniły inną rolę niż współcześnie, ponieważ wykorzystywane były jako odzież robocza.

Dnešní stejnokroje polských horníků vznikly podle vzoru uniforem zavedených v 18. století v německém Porúří. Naproti tomu první hornické uniformy byly v Polsku zavedeny v roce 1817 a původně plnily jinou funkci než dnes – sloužily jako pracovní oděv.

Symbolika stroju górniczego Symbolika hornické uniformy

Elementem stroju górnika, który zdecydowanie zwraca uwagę, jest czako górnicze, czyli charakterystyczna, sztywna czapka o wysokości 12,5 cm. Czako jest obszyte czarną krepą, a z przodu ma godło górnicze. Godłem jest perlik (młot) i żelazko (krótki kilof). Są to narzędzia, które górnicy wykorzystywali do rozbijania węgla i rud. Flaga górnicza jest czarno-zielona. Czerń symbolizuje podziemne ciemności, a kolor zielony – tęsknotę za zielenią lasów i pól w czasie pracy pod powierzchnią ziemi.

Součástí hornické uniformy, která nejvíce přitahuje pozornost, je hornická čáka – tuhá válcová čepice vysoká 12,5 cm. Čáka je potažena černou krepovou látkou a na přední straně má hornický znak – mlátek (kladivo) a želízko (sekáč na násadě). Jsou to nástroje, kterými horníci roztloukali uhlí a rudy. Hornický prapor je černo-zelený. Čerň symbolizuje tmu v podzemí. Zelená barva připomíná lesy a pole, po kterých se horníkům v dole stýskalo.

GALOWY
STRÓJ
GÓRNIKA
SLAVNOSTNÍ
HORNICKÁ
UNIFORMA

Z lewej strony czako ma zamocowany pióropusz górniczy z piór kogucich. Kolor pióropusza oznacza rangę górnika.

Na levé straně čáky je připevněn hornický chochol z kohoutích per. Barva chocholu odpovídá hodnosti nositele uniformy.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górniczne na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

GALOWY
STRÓJ
GÓRNIKA

SLAVNOSTNÍ
HORNICKÁ
UNIFORMA

MARYNARKA GÓRNICZA

WYKONANA Z CZARNEJ KREPY,
ZAPINANA NA 9 GUZIKÓW (KNEFLI)
Z ŻÓŁTEGO METALU

HORNICKÝ KABÁTEC

UŠITÝ Z ČERNÉ KREPOVÉ LÁTKY,
ZAPÍNANÝ NA 9 KNOFLÍKŮ
ZE ŽLUTÉHO KOVU

KOŁNIERZ

KOŁNIERZ STOJĄCY, AKSAMITNY,
POŁĄCZONY Z KOŁNIERZEM-PELETYNKĄ.
NA KOŁNIERZU ZNAK GÓRNICZY
(PYRLIK I ŻELAZKO), HAFTOWANY
ŻŁOTĄ NICIĄ

LÍMEC

STOJACÍ SAMETOVÝ LÍMEC SPOJENÝ
S ŠIROKÝM PELERÍNOVÝM LÍMCEM.
LÍMEC ZDOBÍ HORNICKÝ ZNAK
(MLÁTEK A ŽELÍZKO) VYŠITÝ
ZLATOU NITÍ

PATKI

NA PIERSIACH PATKI Z CZARNEGO
AKSAMITU OZDOBIONE 5 KNEFLAMI

PATKY

NA PRSOU JSOU NAŠITÉ PATKY
Z ČERNÉHO SAMETU, ZDOBENÉ
5 KNOFLÍKY

RĘKAW

NA RĘKAWACH NASZYTE
NA CZARNYM AKSAMICIE
DYSTYKNCJE STOPNIA
GÓRNICZEGO

RUKÁV

NA RUKÁVECH JSOU
NA ČERNÉM SAMETU
NAŠITA HODNOSTNÍ
OZNAČENÍ

SPODNIE

USZYTE SĄ RÓWNIEŻ
Z CZARNEJ KREPY

KALHOTY

JSOU UŠITÉ ROVNĚŽ
Z ČERNÉHO KREPU

MUNDUR UZUPEŁNIAJĄ:

BIAŁA KOSZULA, CZARNE SKARPETY,
BIAŁE RĘKAWICZKI, CZARNE PANTOFLE

UNIFORMU DOPLŇUJÍ:

BÍLÁ KOŠILE, ČERNÉ PONOŽKY,
BÍLÉ RUKAVICE, ČERNÉ BOTY

PYRLIK

młot

MLÁTEK

kladivo

ŻELAZKO

krótki kilof

ŽELÍZKO

sekáč na násadě

CHODNIK

podziemny korytarz

CHODBA

podzemní chodba

FEDROWAĆ
wydobywać węgiel

FEDROVAT
těžit uhlí

W 1948 roku połączono 3 kopalnie noworudzkie w jedną, pod nazwą Nowa Ruda. Następną zmianą organizacyjną miało miejsce w 1954 roku i polegała na wydzieleniu pola Jan i utworzeniu samodzielnej kopalni Słupiec, którą rozbudowano w następnych latach. Modernizacji i rozbudowie została poddana również kopalnia Nowa Ruda.

W 1971 roku ponownie połączono kopalnię Nowa Ruda z kopalnią Słupiec w jedno przedsiębiorstwo pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego Nowa Ruda. Była to największa kopalnia w Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym – łączna długość wyrobisk górniczych wynosiła około 65 km na polu Słupiec i 35 km na polu Piast. Zatrudnienie w noworudzkiej kopalni wynosiło około 6 tys. osób, a roczne wydobycie kształtowało się w granicach 1 mln ton węgla i 100 tys. ton łupku ogniowatego.

V roce 1948 byly tři noworudské doly sloučeny do jednoho společného podniku se sídlem v Nowé Rudě. K další organizační změně došlo v roce 1954, kdy z pole Jan vznikl samostatný důl Słupiec, rozšířený v následujících letech. Zmodernizován a rozšířen byl také důl Nowa Ruda.

K opětovnému sloučení dolů v oblasti Nowé Rudy a Słupce došlo v roce 1971. Společný podnik dostal název KWK Nowa Ruda (Kopalnia Węgla Kamiennego Nowa Ruda – Kamenouhelný důl Nowa Ruda). Byl to největší těžební podnik v dolnoslezské uhelné pánvi – celková délka důlních děl činila kolem 65 km na poli Słupiec a 35 km na poli Piast. Počet zaměstnanců se pohyboval kolem 6 tisíc a roční těžba dosahovala 1 milionu tun uhlí a 100 tisíc tun žáruvzdorného lupku.

Skomplikowana budowa geologiczna regionu oraz geometria złoża uniemożliwiały mechanizację prac pod ziemią oraz podwyższały koszty jego eksploatacji. Na mocy decyzji Ministra Przemysłu i Handlu w 1992 r. kopalnie postawiono w stan likwidacji – ostatni wózek węgla z pola Piast wyjechał 15 września 1994 r. 31 stycznia 2000 r. ostatni węgiel wydobyto z pola Słupiec. Z rokiem 2000 skończyło się nie tylko wydobycie w noworudzkich kopalniach, ale także w całym **Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym**.

Pole Piast

Pole Piast

15 września 1994 r. ostatni węgiel wywieziony na powierzchnię
15. září 1994 vyjel z dolu poslední vůz s uhlím

Složité geologické skladby regionu a nepříznivá geometrie ložiska znemožňovaly použití důlních kombajnů a zvyšovaly náklady na těžbu. Rozhodnutím ministra průmyslu a obchodu byly noworudské doly v roce 1992 uvedeny do stavu likvidace – poslední vůz s uhlím z pole Piast vyjel 15. září 1994. 31. ledna 2000 byla ukončena těžba na důlním poli Słupiec. S nástupem nového tisíciletí skončila těžba uhlí nejen v noworudských dolech, ale i v celé dolnoslezské uhelné pánvi.

20 czerwca 1995 r. w dniu zamknięcia kopalni kierownik ruchu zakładu Jan Müller umieścił w podziemiach kopalni **KAPSUŁĘ CZASU**, w której m.in. zamieszczona została krótka historia Kopalni w Nowej Rudzie.

V den uzavření dolu, 20. června 1995, uložil vedoucí provozu Jan Müller do podzemí dolu **ČASOVOU SCHRÁNKU**, obsahující mimo jiné stručný popis historie dolu v Nowé Rudě.

Projekt „Tradycje górnicze na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Historia

Najwcześniej o wydobywaniu węgla kamiennego w okolicach Nowej Rudy wzmiankuje Księga Miejska Nowej Rudy z roku 1478. Zapisy dotyczące transakcji między miastem a kopalnią świadczą o tym, że pod koniec XV wieku węgiel w tym rejonie był już znany i używany. Jednocześnie są to najstarsze znane dziś źródła pisane na temat górnictwa węglowego na Dolnym Śląsku.

Historie

O dobývání černého uhlí v okolí Nowé Rudy se poprvé zmiňuje Městská kniha Nowé Rudy z roku 1478. Záznamy o transakci mezi městem a dolem svědčí o tom, že koncem 15. století bylo uhlí v této oblasti již objeveno a probíhala jeho těžba. Současně se jedná o nejstarší známou písemnou zprávu o uhelných dolech v Dolním Slezsku.

Widok pieców prażalniczych

W 1877 r. nadsztygar górniczy Józef Wohler odkrył w kopalni „Piast” pokłady łupku ogniotrwałego. Ich eksploatację podjęto w 1879 r.

W przyszłości eksploatacja łupku stała się dla tej kopalni produkcją dominującą, pozwalającą jej przetrwać najgorszy okres.

Początkowo łupki sprzedawano w stanie surowym, jednak w 1880 r. po wybudowaniu przy oddziałach kopalni pieców szybowych przystąpiono do ich wyprażania. Prażalnie łupków ogniotrwałych działały przy kopalni „Piast” do początku lat 80. XX w.

Pece na pálení lupku

V roce 1877 objevil vrchní důlní dozorce Josef Wohler na dole Piast ložiska žáruvzdorného jílovce neboli lupku. Jeho dobývání bylo zahájeno v roce 1879.

V následujícím období se tato surovina stala hlavním produktem dolu, který mu pomohl přečkat krizi. Lupek se zpočátku prodával v surovém stavu, ale roku 1880, po vybudování šachtových pecí, se začalo s jeho pálením.

Pece na pálení lupku při dole Piast byly v provozu až do počátku 80. let 20. století.

MAGICZNE DRZEWO ZÁZRAČNÝ STROM

Skamieniała ARAUKARIA sprzed 300 mln lat – ewenement na skale światową.

Zkamenělá ARAUKÁRIE z doby před 300 miliony let – světový unikát.

Sygnály, jakimi posługiwali się górnicy podczas dnia pracy

Sygnály, jimiž se řídili horníci během pracovní směny

TABLICA SYGNAŁÓW TABULE SIGNÁLŮ

UROBEK

- materiał uzyskany robotą górnictwem bez względu na jego skład i wielkość kawałków
- wydobyty węgiel

RUBANINA

- materiał získany hornickou prací, bez ohledu na jeho složení
a velikost jednotlivých kusů
- vytěžené uhlí

CALIZNA

pokład skalny nienaruszony przez roboty górnictwa

CELINA

část důlního ložiska nedotčená těžbou

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Dawna Kopalnia Bývalý důl

Dawna Kopalnia Nowa Ruda

Przemierzając Ziemię Kłodzką, nie sposób pominąć na swych turystycznych ścieżkach tego wyjątkowego i zachowanego z wielkim pietyzmem obiektu. Szczególnie że obecna w kopalni PODZIEMNA KOLEJKA jest pierwszą tego typu atrakcją w Polsce, a czwartą w Europie.

Niegdyś służyła do przewozu górników, dzisiaj mogą z niej skorzystać turyści, kończąc zwiedzanie Podziemnej Trasy Turystycznej. Pociąg składa się z lokomotywy i trzech wagoników, w których jednocześnie może być przewożonych 36 osób. Po zapoznaniu się z pracą noworudzkich górników warto skorzystać z czekających tu na nas dodatkowych atrakcji, takich jak np. jazda konna. Obecność koni przypomina o tym, że dawniej zwierzęta te były bardzo pomocne przy pracy w kopalni.

Bývalý důl Nowa Ruda

Při turistickém putování Kladskem nelze vynechat tento výjimečný a pečlivě udržovaný objekt. Už proto, že PODZEMNÍ VLÁČEK, který jezdí v našem dole, je první atrakcí tohoto typu v Polsku a čtvrtou v Evropě. Kdysi sloužil k dopravě horníků, dnes vozí návštěvníky v závěru prohlídky podzemní turistické trasy. Vlášek se skládá z lokomotivy a tří vagónků, do kterých se vejde celkem 36 osob.

Po seznámení s těžkou prací noworudských horníků stojí za to vyzkoušet si další atrakce, například jízdu na koni. Přítomnost koní nám připomíná, že tato zvířata byla kdysi využívána také při práci v dolech.

Zwiedzając kopalnię, warto zapoznać się z kilkoma podstawowymi terminami stosowanymi w górnictwie. Przydatne one są w zrozumieniu struktury kopalni, sposobu eksploatacji oraz pomogą uświadomić nam, na czym polega praca górnika.

SZTOLNIA jest to korytarz poziomy lub lekko nachylony, utworzony w górotworze, prowadzący ze stoku góry w głąb, w kierunku złoża.

PRZODEK stanowi czoło chodnika, miejsce, z którego wydobywa się urobek.

TRZY TRÍ

podstawowe pojęcia to: základní pojmy jsou:

SPĄG – podłoga POČVA – podłaha, podloží

STROP – sufit STROP – strop, nadloží

OCIOSY – ściany BOKY – stěny důlní chodby

Před prohlídkou dolu je vhodné seznámit se s několika základními hornickými termíny. Díky nim bude snazší pochopit strukturu dolu, způsob těžby a uvědomit si, co obnáší práce horníka.

ŠTOLA je vodorovná nebo mírně nakloněná chodba ražená v horském masivu, vedoucí ze svahu hory do jejího nitra, směrem k ložisku těžené suroviny.

ČELBA je předek důlní chodby, místo, kde probíhá těžba.

tel. +48 74 872 79 11

57-401 Nowa Ruda, ul. Obozowa 4

www.kopalnia-muzeum.pl

Otevřeno
každý den!

Zapraszamy
codziennie!

Ciekawostką i wielką atrakcją kopalni jest duch – skarbnik, strzegący tajemnic kopalni. Do dziś mieszka on w sztolni i straszy przybyłych turystów.

SKARBNIK

duch kopalni pojawiał się w niej, gdy miało się coś stać. Górnicy wierzyli, że ich obroni.

Zajímavostí a velkou atrakcí dolu je duch permoník střežící jeho tajemství. Dodnes žije ve štole a straší zdejší návštěvníky.

PERMONÍK

se zjevoval, když hrozilo nebezpečí. Horníci věřili, že je ochrání.

PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

SZOLA
klatka windy w kopalni

ŠOLA
klec důlního výtahu

PRZODEK
czoło chodnika, miejsce,
z którego wydobywa się
urobek

ČELBA

předek důlní chodby, místo,
kde probíhá těžba

**DAWNA
KOPALNIA
NOWA RUDA**

tel. +48 74 872 79 11

57-401 Nowa Ruda, ul. Obozowa 4

www.kopalnia-muzeum.pl

Otevřeno
každý den!

Zapraszamy
codziennie!

W 1995 roku zlikwidowano część podziemną kopalni, pozostawiając kompleks wyrobisk długości około 750 m przy sztolni Lech. Po likwidacji szybów i naturalnym zalaniu przez wodę prawie wszystkich podziemnych chodników w 1996 roku na polu górniczym Piast powstało Muzeum Górnictwa, którego założycielem był Pan Czesław Lis. Muzeum po znacznych zmianach organizacyjnych i własnościowych udostępnione jest obecnie jako:

Podziemna Trasa Turystyczna „Kopalnia Węgla Kamiennego w Nowej Rudzie”

V roce 1995 byla zrušena podzemí část dolu. Přístupná zůstala pouze soustava důlních děl v celkové délce kolem 750 m v okolí štoly Lech. Po zrušení šachet v roce 1996 a samovolném zatopení téměř všech podzemních prostor dolu vodou vzniklo na důlním poli Piast Hornické muzeum, jehož zakladatelem byl Czesław Lis. Po následných rozsáhlých organizačních a vlastnických změnách muzeum nyní působí pod názvem:

Podzemní turistická trasa – Kamenouhelný důl v Nowé Rudě

26 IV 2003 r. 26. 4. 2003

uruchomienie pierwszej w Polsce podziemnej kolejki turystycznej
zprovoznění prvního podzemního turistického vláčku v Polsku

W Muzeum Górnictwa można zobaczyć dawne maszyny górnicze i wagoniki podziemnej kolejki, służące niegdyś do przewożenia ludzi i transportu węgla. Dziś mogą z niej skorzystać zwiedzający kopalnię turyści. Skomplikowanym labiryntem chodników dochodzi się do do szybu, którym przed laty górnicy byli zwożeni do pracy na kolejnych, głębszych poziomach kopalni. Dziś szyb ten jest całkowicie zasypany, ale sceneria wejścia do windy wygląda bardzo realistycznie. W kopalni można wszystkiego dotknąć, przesunąć czy podnieść, aby sprawdzić, jak ciężki był górniczy trud. Warto przy tym pamiętać, że korzystamy z turystycznie udostępnionych korytarzy, natomiast górnicy musieli swoją pracę wykonywać w miejscach o wysokości nie przekraczającej czasem 1 metra, w warunkach wysokiej wilgotności i temperatury.

V hornickém muzeu si prohlédnete historické důlní stroje a vozíky podzemní dráhy, které dříve sloužily k přepravě horníků a vytěženého uhlí a dnes je mohou využívat návštěvníci dolu. Spletitým labiryntem podzemních chodeb dojdete k šachtě, kterou horníci před lety sjížděli na svá pracoviště v jednotlivých patrech dolu. Šachta je nyní zcela zasypaná, ale nástupní prostor s klecí výtahu vypadá stále velmi realisticky. V dole se můžete všeho dotknout, vše můžete zkusit zdvihnout nebo přesunout, abyste poznali, jak těžká byla práce horníků. Přitom je třeba si uvědomit, že trasa prohlídky vede pouze turisticky zpřístupněnou horní částí dolu. Naproti tomu horníci v nižších patrech museli svou práci vykonávat ve vlhku, horku a ve stísněných prostorách, kde výška chodeb místy nepřesahovala 1 metr.

Linia kolejowa

Przez miasto przebiega linia kolejowa Kłodzko – Wałbrzych. Budowa linii kolejowej ułatwiała eksport węgla wydobywanego w noworudzkich kopalniach. Stacja kolejowa Nowa Ruda Przedmieście, zlokalizowana w pobliżu byłej KWK Nowa Ruda, przed wojną funkcjonowała wyłącznie jako stacja towarowa, obsługując kopalnię Ruben oraz - co ciekawe - kopalnię Rudolf w Przygórzu, która transportowała swój urobek napowietrzną koleją linową.

Železniční trať

Městem prochází železniční trať Kłodzko – Wałbrzych. Železnice usnadňovala dopravu uhlí z noworudzkých dolů. Stanice Nowa Ruda Przedmieście (Předměstí), umístěná v sousedství bývalého důlního pole Piast (dříve Ruben), původně fungovala výhradně jako nákladní nádraží. Zajímavostí je, že se zde nenakládalo pouze uhlí vytěžené v Nowé Rudě, ale také uhlí, které se sem dopravovalo nákladní lanovkou z dolu Bolesław (dříve Rudolph) v nedaleké osadě Przygórze.

PRÉKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Obelisk przy Miejskim
Ośrodku Kultury

Obelisk u Městského
kulturního střediska

Karczma piwna
Gwarków Noworudzkich

Pivní krčma
noworudských horníků

Orkiestra Górnicza

Orkiestra Górnicza powstała w 1946 roku. Na początku tworzyło ją trzydziestu, a w latach późniejszych pięćdziesięciu niemiecko-polskich muzyków. Przez te 74 lata doskonaliła swoje umiejętności pod przewodnictwem 4 kapelmistrzów, w tym wybranego w 1972 roku – śp. Jana Wolana.

Hornický orchestr

Hornický orchestr v Nowé Rudě byl založen v roce 1946. Původně jej tvořilo třicet a později padesát německých a polských hudebníků. Za uplynulých 74 let zdokonaľoval své umění pod vedením 4 kapelníků, včetně již nežijícího Jana Wolana, který tuto funkci plnil od roku 1972.

Po likwidacji kopalni w 2000 roku Orkiestra przeszła pod Związek Zawodowy Górników w Polsce przy wsparciu Urzędu Miasta Nowa Ruda. Od 2008 roku muzycy skupiają się przy Miejskim Ośrodku Kultury w Nowej Rudzie. Rada miejska przyznała orkiestrze tytuł „Zasłużony dla Miasta Nowa Ruda”. Uzasadnieniem tak znaczącego wyróżnienia było nieustanne kultywowanie tradycji górniczych oraz „nadawanie tonu najważniejszym wydarzeniom w mieście”.

Po zrušení dolů v roce 2000 orchestr přešel pod Odborovou organizaci polských horníků a je podporován Městským úřadem v Nowé Rudě. Od roku 2008 působí při Městském kulturním středisku v Nowé Rudě. V minulém roce mu městské zastupitelstvo udělilo titul Zasloužilý o město Nowa Ruda. Důvodem k tomuto významnému ocenění bylo nepřetržité kultivování hornických tradic a „udávání tónu nejvýznamnějším událostem ve městě”.

Cmentarz – groby górników

Hřbitov – hroby horníků

Pomník górnika w Słupcu

Pomník horníka v Słupci

Noworudzka Orkiestra Górnicza

stała się już nieodzownym symbolem miasta. Symfonia jej dźwięków nadaje wyjątkowy charakter tradycyjnie odbywającym się wydarzeniom, związanym z kultywowaniem tradycji górniczej.

Grupa osób w różnych kategoriach wiekowych, niekiedy składająca się z całych pokoleń rodzinnych, przyciąga zwolenników „czarnego złota” z całego kraju, którzy doceniają jej unikatowość i oryginalność. W skład orkiestry wchodzi trębacz, który podczas wyjątkowych uroczystości odgrywa hejnał miasta z wieży ratusza. Muzycy starają się regularnie uczestniczyć w przeglądach kapel górniczych.

Tradycyjnie 4 grudnia w Barbórkę noworudzcy gwarkowie wraz z rodzinami i mieszkańcami miasta spotykają się pod Pomnikiem Górnika. Dziękują górnikom za ich ciężką pracę oraz składają hołd tym, którzy w kopalni pozostali na zawsze.

Noworudzki hornický orchestr

se stal neodmyslitelným symbolem města. Jeho hudba provází všechny místní akce spojené s udržováním hornických tradic a dává jim výjimečný charakter.

Toto hudební těleso složené z osob různého věku, někdy zástupců několika generací stejné rodiny, přitahuje příznivce „černého zlata” z celého Polska, kteří oceňují jeho unikátnost a originalitu. Orchestr má svého trumpetistu, který při slavnostních příležitostech hraje městskou znělku z radniční věže. Hudebníci se pravidelně účastní přehlídek hornických kapel.

Každoročně 4. prosince o svátku sv. Barbory se noworudští horníci spolu se svými rodinami a obyvateli města scházejí u pomníku horníka. Děkují horníkům za jejich těžkou práci a vzdávají hold těm, kteří v dole zůstali navždy.

ORKIESTRĘ ORCHESTR

spotkamy podczas: występuje během:

Barbórki Dne horníků o svátku sv. Barbory

Dni Miasta Dnů Města Nowa Ruda

Karczmy Pivnej Pivní krčmy noworudských horníků

Biesiada organizowana jest każdego roku w Nowej Rudzie. Uświetnia ją atrakcyjny, tematyczny program artystyczny, każdego roku inny, przygotowany przez pasjonatów. W 2016 r. impreza była laureatem konkursu „Róża Kłodzka”.

Pivní krčma je společenská akce probíhající každoročně v Nowé Rudě. Zpestňuje ji poutavý umělecký program, pokaždé jiný, připravovaný místními nadšenci. V roce 2016 se stala laureátem okresní soutěže Kladská růže.

Projekt „Tradycje górnicze na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

ZAPRASZAMY
do skorzystania
z naszej turystycznej
aplikacji mobilnej.

VYUŽIJTE
naši turistickou
mobilní aplikaci

Informacja Turystyczna
w Nowej Rudzie
Rynek 2, 57-400 Nowa Ruda
Telefon: +48 74 872 03 08
e-mail: it@um.nowaruda.pl
www.um.nowaruda.pl
www.wbp-nowaruda.eu

Kopalnie węgla kamiennego na ziemi żaclerskiej Černouhelné doly na Žaclěřsku

Początki wydobywania

Pierwsza pisemna wzmianka o wydobyciu węgla kamiennego na ziemi żaclerskiej pochodzi z 15 sierpnia 1570 r. Wtedy to opat Kaspar I Hauser, przełożony klasztoru cystersów w Krzeszowie (Grüssau), wydał Jacobowi Rabe, wójtowi pruskiej wsi Oppau, pozwolenie na poszukiwanie i wydobycie węgla kamiennego w okolicy miasta Żaclěř. Dokument ten znajduje się w archiwum we Wrocławiu.

W XVII i XVIII wieku wydobycie odbywało się za pomocą krótkich sztolni oraz niewielkich szybów o głębokości ok. 30 m.

Počátky dolování

První písemně potvrzená těžba černého uhlí na území Žaclěřska je z 15. srpna 1570, kdy opat Kašpar I. Hauser, představený cisterciáckého kláštera v Grüssau (Krzeszów), povolil Jacobu Rabemu, rychtáři z pruské obce Oppau, vyhledávání a těžení černého uhlí v žaclěřském okolí. Tento písemný doklad je uložen v archivu ve Wrocławiu.

Během 17. -18. století byla těžba prováděna krátkými štolami a šachticemi do hloubky cca 30 m.

Wydobycie głębinowe

Od połowy lat pięćdziesiątych XIX w. nastąpił rozwój wydobycia węgla z większych głębokości. Szyby Eliška, Františka, Julie, Jiří oraz Marie wyposażono wtedy w windy górnicze napędzane maszynami parowymi. Węgiel z kopalni żaclerskich od 1882 r. transportowano koleją przez Královec do Trutnova. Dzięki niemu mógł rozwijać się przemysł włókienniczy.

Hlubinné dolování

Od poloviny padesátých let 19. století se rozvíjí těžba z větších hloubek, jámy Eliška, Františka, Julie, Jiří a Marie jsou vybaveny parními těžními stroji. Uhlí ze žaclěřských dolů bylo od roku 1882 dopravováno po železnici přes Královec do Trutnova, kde umožnilo rozvoj textilního průmyslu.

PRZEKRACZAJEMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Tradycje górnicze na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

ŽACLĚŘ

Zachodnioczeska Górnicza Spółka Akcyjna

W 1896 r. dawną kopalnię barona Silbersteina kupiła spółka ZBAS (Západočeský báňský akciový spolek – Zachodnioczeska Górnicza Spółka Akcyjna). Do 1945 r. była spółką o największym wydobyciu węgla na ziemi žaclerskiej. W latach 1900–1901 powstał tu pierwszy zakład przeróbki węgla, elektrownia i kolejka linowa. Poza terenem kopalni wybudowano siedzibę dyrekcji oraz budynki mieszkalne dla urzędników kopalni. Dla górników zbudowano dwie kolonie mieszkalne, nazywano je Biała i Czerwona. W okresie drugiej wojny światowej ZBAS podlegał pod SUBAG (Sudetenländische Bergbau A. G.), który z kolei wchodził w skład koncernu Reichswerke Hermann Göring.

Západočeský báňský akciový spolek (ZBAS)

V roce 1896 kupuje bývalé doly barona Silbersteina Západočeský báňský akciový spolek (ZBAS). ZBAS byla společnost s největší těžbou uhlí na Žacléřsku až do roku 1945. V letech 1900–1901 byla postavena první úpravna uhlí, elektrická centrála, lanovka a mimo areál dolů budova ředitelství a úřednické domy. Pro horníky byly postaveny k bydlení kolonie, tzv. Bílá a Červená. V období druhé světové války ZBAS byl pod vlivem SUBAGu (Sudetenländische Bergbau A. G.), který podléhal koncernu Reichswerke Hermann Göring.

Stan obecny

Od 2012 r. na terenie byłej Kopalni Jan Šverma znajduje się skansen górniczy. Turyści, zwiedzając skansen, mogą zobaczyć wnętrza budynków nadszybia oraz maszynowni szybów Jan i Julie, a także wejść na wieżę szybu Jan. Zobaczą także oryginalne urządzenia, takie jak maszyny wyciągowe, kolekcję sprzętu górniczego oraz znaleziska paleontologiczne. Od maja 2018 r. udostępniona jest dla zwiedzających sztolnia Jitřenka o długości ok. 100 m, w której można zobaczyć pokłady węgla, różne typy obudów górniczych, a także figury górników przy pracy. Od jesieni 2018 r. do trasy turystycznej został włączony również zrekonstruowany zakład przeróbki węgla z ekspozycją na temat rozwoju technologii przeróbki węgla.

Současnost

Od roku 2012 je v areálu Dolu Jan Šverma „Hornický skanzen Žacléř“. V rámci prohlídky návštěvníci procházejí šachetními budovami, strojovými jam Jan a Julie a mohou vylézt i na těžní věž jámy Jan. Uvidí původní vybavení, jako jsou těžní stroje, ale i sbírku hornického vybavení, či paleontologické nálezy. Od května roku 2018 je veřejnosti zpřístupněna štola Jitřenka, která je dlouhá cca 100 m, a zde je k vidění skutečná uhelná sloj, různé typy výztuže, ale i horníci (figuríny) při práci. Od podzimu 2018 prohlídkový okruh zahrnuje také zrekonstruovanou úpravnu uhlí s expozicí vývoje úpravy uhlí.

ZAPRASZAMY
do odwiedzenia
strony naszego
partnera.

NAVŠTIVTE
webové stránky
našeho partnera

Miasto Žacléř
Město Žacléř

Rýchorské nám. 181
542 01 Žacléř
telefon: +420 499 739 211
www.zacler.cz

Szyb Nowy I - historia Šachta Nowy I - historie

Wieża Szyb „Nowy I” była połączona krytymi pomostami z budynkiem lampowni i łaźni górniczej, umożliwiającymi dojazd załogi, oraz pomostami z budynkiem Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla dla transportu urobku węglowego.

Wewnątrz wieży znajdowały się dwie elektryczne maszyny wyciągowe obsługujące przedział klatkowy i przedział skipowy wraz z urządzeniami mechanicznymi i elektrycznymi niezbędnymi do ich funkcjonowania.

Wieża oddana do użytkowania w roku 1967 służyła do końca istnienia pola Słupiec kopalni Nowa Ruda, tj. do roku 2000.

Tężni věž šachty Nowy I byla krytými lávkami pro horníky propojena s budovou lampovny a hornické umývárny a otevřenými lávkami pro dopravu rubaniny s budovou mechanické třídírny uhlí. Uvnitř věže se nacházely dva elektrické těžní stroje, pohánějící klecový a skipový výtah, a další mechanická a elektrická zařízení potřebná k jejich fungování.

Věž byla zprovozněna v roce 1967 a svou původní funkci plnila až do zrušení pole Słupiec dolu Nowa Ruda, tedy do roku 2000.

Szyb Nowy I - współczesność Šachta Nowy I - současnost

Ścianka wspinaczkowa Szyb Nowy I

Będący symbolem miasta i regionu Szyb Nowy I, znajdujący się w dzielnicy Słupiec, to obecnie najwyższa ścianka wspinaczkowa w Polsce – 58,8 m. Dla zainteresowanych udostępnione zostały dwie ścianki: zewnętrzna i wewnętrzna wraz z zagospodarowaniem terenu (ciągi piesze, miejsca postojowe). Całość przystosowana jest dla osób niepełnosprawnych.

Lezecká stěna Szyb Nowy I

Bývalá těžní věž nad zrušenou důlní šachtou Szyb Nowy I v městské části Słupiec nyní slouží jako umělá lezecká stěna. Jedná se o nejvyšší sportovní zařízení tohoto typu v Polsku – 58,8 m. Pro zájemce jsou zde k dispozici dvě stěny: vnější a vnitřní. Okolí věže je upravené, vybavené parkovištěm, chodníkem a bezbariérovým přístupem.

ŚCIANKA WSPINACZKOWA w wieży żelbetonowej obsługującej dawny szyb Kopalni KWK Nowa Ruda

LEZECKÁ STĚNA v železobetonové těžní věži bývalého uhelného dolu KWK Nowa Ruda

Kopalnia Nowa Ruda - Słupiec

Po II wojnie światowej, w lipcu 1945 r. Dolnośląskie Zagłębie Węglowe weszło w skład odradzającego się państwa polskiego. W 1948 r. kopalnie noworudzkie połączono w jedną, pod nazwą Nowa Ruda. Natomiast już w 1954 r. nastąpiło wyodrębnienie pola Jan (daw. Johan Baptista) i utworzenie samodzielnej kopalni w Słupcu. Do ponownego połączenia kopalni z terenu Nowej Rudy i Słupca doszło w 1971 r. Przedsiębiorstwo przyjęło nazwę Kopalnia Węgla Kamiennego Nowa Ruda.

Důl Nowa Ruda - Słupiec

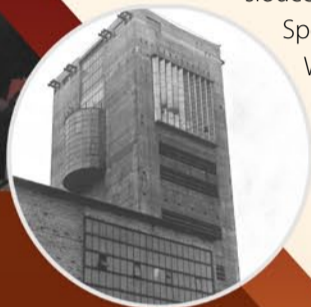
Po druhé světové válce se dolnoslezská uhelná pánev v červenci 1945 stala součástí obrozujícího se polského státu. V roce 1948 byly všechny noworudzské doly sloučeny do jednoho společného podniku se sídlem v Nowé Rudě. Avšak již v roce 1954 došlo k vyčlenění pole Jan (dříve Johann Baptista) a vzniku samostatného dolu Słupiec. K opětovnému sloučení dolů v oblasti Nowé Rudy a Słupce došlo v roce 1971. Společný podnik dostal název KWK Nowa Ruda (Kopalnia Węgla Kamiennego Nowa Ruda – Kamenouhelný důl Nowa Ruda).

DOLNOŚLĄSKIE ZAGŁĘBIE WĘGLOWE

Položone jest w województwie dolnośląskim, w rejonie Wałbrzycha i Nowej Rudy. Obszar, na terenie którego występują pokłady węgla kamiennego, wynosił około 530 km². Obszar swym zasięgiem obejmuje część Sudetów polskich i czeskich, w tym rejon Wałbrzycha i Nowej Rudy. Pomimo uzyskiwania najlepszego jakościowo węgla oraz ogniotrwałych łupków zamknięto działające kopalnie. Było to związane z wysokimi kosztami eksploatacji (trudne warunki geologiczne) i zagrożeniem dla zdrowia i życia górników, co było spowodowane niekontrolowanymi wybuchami metanu i dwutlenku węgla. Pod koniec lat 90. XX wieku zaprzestano wydobywania węgla z KWK Julia w Wałbrzychu w dzielnicy Biały Kamień, KWK Victoria w Wałbrzychu, KWK Wałbrzych i KWK w Nowej Rudzie.

DOLNOSLEZSKÁ UHELNÁ PÁNEV

Nachází se v Dolnoslezském vojvodství, v oblasti Wałbrzychu a Nowé Rudy. Území výskytu ložisek černého uhlí má rozlohu kolem 530 km² a zahrnuje polskou i českou část příhraničních pohoří, včetně obou uvedených měst. I přes prvotřídní kvalitu zdejšího uhlí a žáruvzdorného lupku bylo dobývání těchto surovin ukončeno. Příčinou byla vysoká nákladnost těžby, způsobená náročnými geologickými podmínkami, a nekontrolované výbuchy metanu a oxidu uhličitého, ohrožující zdraví a život horníků. Koncem 90. let 20. století byly všechny doly ve Wałbrzychu (šachty Julia, Victoria a Wałbrzych) i Nowé Rudě (pole Nowa Ruda a Słupiec) zrušeny.

SZYB NOWY I - WIEŻA ŻELBETOWA DWUPRZEDZIAŁOWA:

- z przedziałem klatkowym służącym do transportu ludzi, kamienia oraz materiałów,
- z przedziałem skipowym o nośności 20 ton do transportu urobku z dołu kopalni.

ŠACHTA NOWY I - ŽELEZOBETONOVÁ TĚŽNÍ VĚŽ SE DVĚMA ODDĚLENÍMI:

- s klecovým oddělením určeným pro dopravu lidí, kamene a materiálů,
- se skipovým oddělením o nosnosti 20 tun pro dopravu rubaniny z dolu na povrch.

Projekt „Tradycje górnictwa na polsko-czeskim pograniczu” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Projekt „Hornické tradice na česko-polském pohraničí” je spolufinancován z prostředků EFRR a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

MIASTO NOWA RUDA
zaprasza na najwyższą
ściankę wspinaczkową
w Polsce

wysokość
58,8 m
výška

MĚSTO NOWA RUDA
vás zve na nejvyšší
lezeckou stěnu
v Polsku

